

Introduction
Presentació
Apresentação

Antonio CORTIJO
Vicent JOSEP ESCARTÍ
Vicent MARTINES

We introduce our readers to this monographic issue entitled *New Approaches in the Research of the Crown of Aragon / Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó*. It is a small contribution to the diverse interdisciplinary initiatives (Mediterranean, Transatlantic, etc.) sponsored in the last years by ISIC-IVITRA¹ and *eHumanista*² that deal with the analysis and research on the language, culture, and history of the Crown of Aragon. Among the latest publications resulting from these collaborative projects, we could mention:

CORTIJO OCAÑA, A. & V. MARTINES (Eds.) (2013): *Multilingual Joan Roís de Corella. The Relevance of a Fifteenth-Century Classic of the Crown of Aragon / Joan Roís de Corella Multilingüe. La importància d'un clàssic de la Corona d'Aragón del segle XV*. Santa Barbara: University of California at Santa Barbara (Publications of *eHumanista*).

FERRANDO, Antoni (ed.) (2014), Jordi Carbonell, *L'obra de Joan Roís de Corella. The work of Joan Roís de Corella*. Santa Barbara (California), Publications of *eHumanista* / Institut d'Estudis Catalans / IVITRA.

¹ Internet, <http://www.ivitra.ua.es>.

² Internet, <http://www.ehumanista.ucsb.edu>.

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

CORTIJO, A. (2015), *The Book of the Order of Chivalry / Llibre de l'Ordre de Cavalleria / Libro de la Orden de Caballería*, Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins, 2015.³

*eHumanista/IVITRA (University of California at Santa Barba, USA).*⁴

To these representative publications we can also add now these two new journals, a direct consequence of such sponsorship:

*Studia Iberica et Americana (California State University at Fullerton, USA).*⁵

*Scripta (Universitat de València, Espanya).*⁶

Our intention is to join forces to provide the best that several disciplines can offer us, including a mixture of theoretical, philological and linguistic approaches, as well as historical and cultural analyses and the use of information and communication technologies.

The Mediterranean seems to carry on its back a weight that might seem excessive even for an Atlantean figure. Despite the fact that it could be seen as no more than a lake compared to other water masses, the Mediterranean was the cradle and keystone of the three monotheistic religions. It is also surrounded by numerous linguistic families that incorporate millenary cultural traditions and gave birth to many of the *universal classics*. In addition, the Mediterranean has a superb historical relevance – although excessive at times – and has exerted a paramount influence – mostly beneficial, although not always – in the history of humankind.

Within this context, during the Middle Ages and Early Modern periods the Crown of Aragon played a key role as a key Mediterranean political power and contributed enormously to the creation of the Western cultural canon. With the arrival of the 16th century, this *status quo* changed in part due to the fact that Columbus marked its boundaries at the other end of the Atlantic Ocean. Many ideals born in the Mediterranean shores became also Atlantic in nature and it seemed as if the Atlanteans themselves could no longer carry on their shoulders the weight of their civilization. It was time to apply a cultural

³ Internet, <https://benjamins.com/#catalog/books/ivitra/main>.

⁴ Internet, <http://www.ehumanista.ucsb.edu/eHumanista%20IVITRA/index.shtml>.

⁵ Internet, <http://hss.fullerton.edu/ml/journal/submissions>.

⁶ Internet, <https://ojs.uv.es/index.php/scripta/issue/archive>.

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

transference and give meaning and to a New World that was full of marvellous contents.

With all these oceans and lands to study, learn from and comprehend, it is necessary to adopt several visions and perspectives. Honouring the title of this new *Series* included within the journal *Mirabilia (Mirabilia/Mediterranean and Transatlantic Approaches to the Culture of the Crown of Aragon)*, we want this new venture to become a forum for the analysis of the interactions of both the Mediterranean and Atlantic worlds during this period of great historical and cultural transformations.

We begin this first monographic issue of *Mirabilia/Mediterranean and Transatlantic Approaches to the Culture of the Crown of Aragon* [Mirabilia/MedTrans] with two articles that focus on linguistics and utilize the Electronic Corpus of Old Catalan (*Corpus Informatitzat del Català Antic*) (CICA), the *Metacorpus (Electronic Multilingual Corpus of Old and Contemporary Texts)* (CIMTAC), and the Electronic Corpus for the Grammar of the Old Catalan Language (*Corpus Informatitzat per a la Gramàtica del Català Antic*) (CIGCA) (all developed within ISIC-IVITRA).

The article by **Carles Segura-Llopes** (*L'evolució de la forma verbal cantara en català: un estudi de corpus*) studies the forms of the verb *cantara* from the first examples of its use in the 12th century to the end of the 16th century. It identifies their main values, describes their progressive development, and determines how and when these forms assumed the typical syntactic functions associated with the imperfect subjunctive that are typical of Castilian and of many of the Valencian varieties of the Catalan language. The article by **Jordi Manuel Antolí Martínez** (*De la percepció cognitiva a la percepció auditiva. L'evolució del verb entendre en català antic [segles XIII-XVI]*) analyzes the process of semantic change by which the Old Catalan verb *entendre* developed during the 13th to the 16th centuries from a meaning based on intellectual perception to one implying auditory perception.

Regarding the contributions on the culture and literature of the medieval and early modern periods, four articles offer diverse perspectives and thus are representative of the main trends in research in these areas. **Agustí Campos**

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1* (2015/1)
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

Perales (*La sentència arbitral de murs i valls del 1406. Estudi i edició*) offers the edition of a legal text from the beginning of the 15th century dealing with public urbanism in the city of Valencia and provides an analysis of its historical context. **Tània Aragó Melià** (*L'evolució dels principals tòpics ausiasmarquians en relació amb l'evolució de les tres fases amoroses*) studies one of the most influential authors of the late medieval Catalan period, Ausiàs March, and analyzes his concept of love. **Rubén Galera Hernández** (*Francesc-Gilabert de Centelles i Queralt, primer comte d'Oliva, a les Corts de la Corona d'Aragó durant el segle XV*) deals with the first Earl of Oliva (1408-1480), a key figure for the understanding of the political and cultural developments of the 15th century in the Crown of Aragon. Finally, **Joan Emili Roig Matoses** (*Alfons de Borja i Roderic de Borja segons la 'Crònica i dietari del capellà d'Alfons el Magnànim'*) studies Melcior Miralles's perspective on the Borja/Borgia family, which was destined to become a key element in European politics.

The two articles dealing with the early modern period provide the reader with new texts to add to the textual corpus of this period. **Vicent Josep Escartí** (*Edició filològica i breu comentari de 'La vida de sanct Honofre', publicada a València a principis del segle XVI*) edits a work originally printed in Valencia at the beginning of the 16th century on the life of St Onuphrius. **Arantxa Llàcer Martorell** (*Aproximació a les fonts del 'Dietari' de Jaume Ramon Vila [AHCB, ms. b-100]*) offers an approach to a lesser-known Baroque figure, the historian and diarist Vila, who wrote on the most important events that took place in the city of Barcelona and the Principality of Catalonia during the years 1596-1601.

As proof of the relevance that the medieval and early modern periods had for the cultural and national identity of Valencia and the Crown of Aragon, **Alaitz Zalbidea Berenguer** (*Nicolau Primitiu i l'interès pel llegat cultural del Regne de València*) analyzes the figure of Nicolau Primitiu (1878-1971), one of the great vindicators of the dignity of Valencian culture. **Isaac Donoso** (*Crítica i Estètica del 'Moro-moro': Al-àndalus i el teatre filipí. De moros i cristians*) studies the influence of medieval and Renaissance literary genres in the formation of the genre of *moro-moro* in the Philippines.⁷ Finally, **Carlile Lanzieri Júnior** (*Sob os olhos dos homens*

⁷ See the article "Salvando la literatura filipina en español" (de Rubén Esquitino) in *El País* (5/11/2015), (http://cultura.elpais.com/cultura/2015/05/11/babelia/1431358601_243060.html) for the relevance of the Crown of Aragon and Valencia in Philippine literature. See also by Donoso "El Renacimiento europeo en la formación de la literatura clásica de Filipinas" (*eHumanista* 19 [2011]: 407-425) and "Viajeros y aventureros andalusíes en Asia

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

de pedra: a importância do método na educação medieval a partir dos escritos de João de Salisbury) analyzes the relevance of medieval pedagogy for contemporary education through a study of the teaching methodology of John of Salisbury.

In sum, these contributions on the medieval and early modern culture offer a variety of perspectives in the analysis of works and authors that are paramount for the understanding of the evolution of the Crown of Aragon from a situation of great relevance to one of marginality within the Spanish Empire during the 16th and 17th centuries. This marginality, however, does not imply a cultural decadence as some critics have been too keen to defend.

Presentació

Presentem ací un monogràfic que hem titulat *New Approaches in the Research of the Crown of Aragon / Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó*. Volem fer una aportació més, humil encara que amb desig de fermesa, a les diverses iniciatives interdisciplinars i internacionals (mediterrànies i transatlàntiques...) que hem desplegat de ja fa anys des de l'ISIC-IVITRA⁸ i *eHumanista*⁹ referents a l'anàlisi i estudi de la llengua, la cultura i la història de la Corona d'Aragó. Sia'ns permés citar només les, per ara, darreres publicacions em aquest sentit:

CORTIJO OCAÑA, A. & V. MARTINES (Eds.) (2013): *Multilingual Joan Roís de Corella. The Relevance of a Fifteenth-Century Classic of the Crown of Aragon / Joan Roís de Corella Multilingüe. La importància d'un clàssic de la Corona d'Aragó del segle XV*. Santa Barbara: University of California at Santa Barbara (Publications of *eHumanista*).

FERRANDO, Antoni (ed.) (2014), Jordi Carbonell, *L'obra de Joan Roís de Corella. The work of Joan Roís de Corella*. Santa Barbara (California), Publications of *eHumanista* / Institut d'Estudis Catalans / IVITRA.

oriental" (*eHumanista/IVITRA* 4 [2013]: 257-265), as well as his translation (with Jeannifer Zabala Priel) *Tirante el Blanco. Ang Maputing Kalahero* (Quezon City: CentralBooks, 2010).

⁸ Internet, <http://www.ivitra.ua.es>.

⁹ Internet, <http://www.ehumanista.ucsb.edu>.

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

CORTIJO, A. (2015), *The Book of the Order of Chivalry / Llibre de l'Ordre de Cavalleria / Libro de la Orden de Caballería*, Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins, 2015.¹⁰

eHumanista/IVITRA (University of California at Santa Barba, USA).¹¹

Cal afegir aquestes dues noves revistes, conseqüència directa d'aquesta vocació:

Studia Iberica et Americana (California State University at Fullerton, USA).¹²

Scripta (Universitat de València, Espanya).¹³

Ens anima em aquesta munió de forces i esforços la vocació de fer convergir el bo i millor de les diverses disciplines teòriques, filològiques i lingüístiques, de la història de la cultura i de l'art, de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (Humanitats Digitals i Lingüística de corpus).

La Mediterrània sembla que suporta a les seues espatlles un pes que, fins i tot a un atlant, podria semblar-li excessiu. Malgrat quasi ser un llac en comparació als oceans, la Mediterrània és bressol i clau de les Tres Cultures del Llibre, i és envoltada per una faixa plural de famílies lingüístiques i de llengües i cultures nombroses i diverses totes amb sengles tradicions mil·lenàries i nodridores, en conjunt de moltíssims dels clàssics universals. La Mediterrània suporta, a més, un pes històric potser que excessiu i exerceix una decisiva influència –de vegades sangant, i més sovint per a bé– en la Història de la Humanitat.

En aqueix context, en les edats Mitjana i Moderna, la Corona d'Aragó va ser crucial, com a potència mediterrània i, alhora, com a una de les nodridores significatives del canon cultural occidental. Amb el pas del segle XV al XVI, aqueix *status quo* de la Mediterrània, en conjunt, i de la Corona d'Aragó, més em concret, es va trasbalsar en bona mesura precisament perquè a l'altra banda de l'Atlàntic, Colom li va trobar límit. Molts ideals sorgits de la Mediterrània es van fer també atlàntics i els atlants que quasi no podien suportar el pes de la civilització de la Mediterrània, ara, havien d'omplir de significat un Nou Món que estava ple de continguts meravellosos.

¹⁰ Internet, <https://benjamins.com/#catalog/books/ivitra/main>.

¹¹ Internet, <http://www.ehumanista.ucsb.edu/eHumanista%20IVITRA/index.shtml>.

¹² Internet, <http://hss.fullerton.edu/ml/journal/submissions>.

¹³ Internet, <https://ojs.uv.es/index.php/scripta/issue/archive>.

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

Moltes mars i moltes terres per estudiar, aprendre i entendre, que fan encara més necessari poder oferir visions amb i en perspectiva. Tot fent honor al subtítol d'aquesta nova *Series* al si de la revista *Mirabilia – Mirabilia/Mediterranean and Transatlantic Approaches to the Culture of the Crown of Aragon–*, volem que aquesta siga un fòrum per poder analitzar les interaccions entre els mons mediterrani i atlàntic durant aquest període de grans transformacions històriques i culturals.

En aquest primer monogràfic de *Mirabilia/Mediterranean and Transatlantic Approaches to the Culture of the Crown of Aragon* [Mirabilia/MedTrans], entre en matèria amb dos articles de contingut lingüístic, tos els dos fet possible a través del *Corpus Informatitzat del Català Antic (CICA)* i el *Metacorpus* que és el *Corpus Informatitzat Multilingüe de Textos Antics i Contemporanis (CIMTAC)*, i, al si d'aquest, el *Corpus Informatitzat per a la Gramàtica del Català Antic (CIGCA)* (desenvolupats al si de l'ISIC-IVITRA).

El primer d'aquest articles, de **Carles Segura-Llopes** (*L'evolució de la forma verbal cantara en català: un estudi de corpus*), analitza les formes de *cantara* entre els segles XII i XVI amb l'objectiu d'identificar-ne els valors primerencs, descriure el desplegament progressiu de les formes i determinar com i quan les formes en *cantara* assumeixen les funcions sintàctiques típiques associades a l'imperfet de subjuntiu pròpies actualment del castellà i, també, de gran part de les varietats valencianes del català. El segon, de **Jordi Manuel Antolí Martínez** (*De la percepció cognitiva a la percepció auditiva. L'evolució del verb entendre en català antic [segles XIII-XVI]*), se fixa en el procés de canvi semàntic d'*entendre* en l'època medieval des d'un núcli semàntic de percepció intel·lectual fins que es converteix en un verb de percepció auditiva.

Pel que fa a les aportacions referides a la cultura i la literatura dels segles medievals i moderns, convé assenyalar que aquestes són ben variades i ofereixen, amb aquesta diversitat, una panoràmica real dels diversos focus d'interés que centren actualment part de la recerca que porten a termini els seus autors. Així, en la secció referida a l'edat mitjana trobem el treball d'**Agustí Campos Perales** (*La sentència arbitral de murs i valls del 1406. Estudi i edició*), que, com s'infereix del títol, presenta l'edició d'un text legal de començaments del XV sobre urbanisme públic a la ciutat de València, tot

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

situant-lo en el seu context específic. Per la seua banda, **Tània Aragó Melià** (amb *L'evolució dels principals tòpics ausiasmarquians en relació amb l'evolució de les tres fases amoroses*) fa una aproximació a un dels autors en català més coneguts de l'edat mitjana valenciana i de la Corona d'Aragó: Ausiàs March; i ens dóna un tast de com aquell poeta entenia l'amor i les complicacions que aquest sentiment genera. Encara, **Rubén Galera Hernández** (en el seu treball *Francesc-Gilabert de Centelles i Queralt, primer comte d'Oliva, a les Corts de la Corona d'Aragó durant el segle XV*) s'acosta a un personatge clau per conèixer la política –i no només– de la Corona d'Aragó, durant un segle tan emblemàtic com el XV i on el Centelles arribà a jugar un paper destacat, al costat del monarca.

Finalment, **Joan Emili Roig Matoses**, fa un estudi (que porta per títol *Alfons de Borja i Roderic de Borja segons la 'Crònica i dietari del capellà d'Alfons el Magnànim'*) on ens comenta amb detall com Melcior Miralles va tractar de deixar una imatge determinada d'aquella família destinada a ser pontifícia i que, coetània de l'autor, no gaudia de les seues simpaties.

Si aquestes són les aportacions estrictament medievals, l'edat moderna ha estat tractada en dos treballs de signe semblant, en tant que fan aproximacions a materials fins ara inèdits. En primer lloc, **Vicent Josep Escartí** (al seu article *Edició filològica i breu comentari de 'La vida de sanct Honofre', publicada a València a principis del segle XVI*) ofereix l'edició d'un imprés valencià dels primers anys del Cinc-cents que, sense dubte, suposava la culminació d'una llarga tradició de textos referits a la vida del sant anacoreta. Finalment, **Arantxa Llàcer Martorell** (amb *Aproximació a les fonts del 'Dietari' de Jaume Ramon Vila [AHCB, ms. b-100]*) fa un treball d'heurística que s'endinsa a esbrinar les fonts d'on va beure Vila, un autor poc conegut del barroc català, que va preparar un interessant dietari, a hores d'ara encara inèdit.

Com a mostra de la importància que arriba a tenir l'edat mitjana en la configuració de la renaixença a València –i encara després–, **Alaitz Zalbidea Berenguer** (amb *Nicolau Primitiu i l'interés pel llegat cultural del Regne de València*) fa una aproximació ben interessant a un personatge clau en la recuperació de la personalitat cultural valenciana. **Isaac Donoso** també analitza l'influx de gèneres i corrents medievals i renaixentistes en literatura posterior (*Crítica i Estètica del 'Moro-moro': Al-àndalus i el teatre filipí. De moros i cristians*). Ho fa tot estudiant el paper de les feestes de *moros y cristianos* i dels gèneres dramàtics a

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspects en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

qu`dóna lloc en la configuració i desenvolupament del *moro-moro* filipí.¹⁴ Finalment, i una vegada més trenant diverses èpoques d'anàlisi, **Carlile Lanzieri Júnior** reivindica (en *Sob os olhos dos homens de pedra: a importância do método na educação medieval a partir dos escritos de João de Salisbury*) el valor de la pedagogia medieval per a l'educació contemporània a partir d'un estudi de la metodologia d'ensenyament en Juan de Salisbury.

Comptat i debatut, les aportacions referides al món medieval i modern, abasten un ampli espectre que va de l'edició de textos a la interpretació d'aspectes concrets en l'obra d'un autor o, encara, a la recerca d'arxiu en la voluntat de conèixer més sobre un document, sobre un manuscrit, sobre una obra, sobre un autor o un personatge de relleu en la cultura d'aquells períodes que encara ara són necessaris si volem entendre com la cultura de la Corona d'Aragó va passar de l'esplendor polític i cultural del XV a una particular situació de marginalitat política, dins la monarquia hispànica, durant els segles XVI i XVII, sense que això, necessàriament, comportàs una decadència cultural tan accentuada com durant dècades s'ha intentat remarcar.

Apresentação

Apresentamos à comunidade acadêmica um volume monográfico que intitulamos *New Approaches in the Research of the Crown of Aragon / Nous aspects en la investigació sobre la Corona d'Aragó*. Desejamos oferecer uma nova contribuição, modesta, ainda que desejosamente firme, às diversas iniciativas interdisciplinares e internacionais (mediterrâneas e transatlânticas) que desenvolvemos já há alguns anos, desde ISIC-IVITRA¹⁵ e *eHumanista*¹⁶,

¹⁴ Vegeu l'article "Salvando la literatura filipina en español" (de Rubén Esquitino) de *El País* (5/11/2015), (http://cultura.elpais.com/cultura/2015/05/11/babelia/1431358601_243060.html) per a la importància de la Corona d'Aragó i València en concret en aquesta literatura filipina. Vegeu també els treballs de Donoso "El Renacimiento europeo en la formación de la literatura clásica de Filipinas" (*eHumanista* 19 [2011]: 407-425) i "Viajeros y aventureros andalusíes en Asia oriental" (*eHumanista/IVITRA* 4 [2013]: 257-265), i també la seua traducció (amb Jeannifer Zabala Priel) *Tirante el Blanco. Ang Maputing Kalalyero* (Quezon City: CentralBooks, 2010), realitzada al si de l'ISIC-IVITRA.

¹⁵ Internet, <http://www.ivitra.ua.es>.

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

referentes à análise e ao estudo da língua, da cultura e da história da Coroa de Aragão. Permita-nos citar, nesse sentido, nossas últimas publicações:

CORTIJO OCAÑA, A. & V. MARTINES (eds.) (2013): *Multilingual Joan Roís de Corella. The Relevance of a Fifteenth-Century Classic of the Crown of Aragon / Joan Roís de Corella Multilingüe. La importància d'un clàssic de la Corona d'Aragón del segle XV*. Santa Barbara: University of California at Santa Barbara (Publications of *eHumanista*).

FERRANDO, Antoni (ed.) (2014), Jordi Carbonell, *L'obra de Joan Roís de Corella. The work of Joan Roís de Corella*. Santa Barbara (California), Publications of *eHumanista* / Institut d'Estudis Catalans / IVITRA.

CORTIJO, A. (2015), *The Book of the Order of Chivalry / Llibre de l'Ordre de Cavalleria / Libro de la Orden de Caballería*, Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins, 2015.¹⁷

eHumanista/IVITRA (University of California at Santa Barbara, USA).¹⁸

Acrescentamos ainda duas novas revistas, consequência direta desta nossa vocação:

Studia Iberica et Americana (California State University at Fullerton, USA).¹⁹

Scripta (Universitat de València, Espanya).²⁰

O que nos anima nesta união de forças e esforços é o desejo de convergir o que há de melhor nas distintas disciplinas teóricas, filológicas e linguísticas, da História da Cultura e da Arte, das Tecnologias da Informação e Comunicação (Humanidades digitais e Linguística de *corpus*).

O Mediterrâneo parece suportar em suas costas um peso que, como um atlante, poderia ser excessivo. Malgrado ser quase um lago comparado aos oceanos, o Mediterrâneo é um braço e, simultaneamente, ambiente chave das chamadas “Três Culturas do Livro”. É envolvido por uma faixa cosmopolita de famílias linguísticas, de línguas e de numerosas e diferentes culturas, cada uma com tradições milenares e basilares, em estreita harmonia com

¹⁶ Internet, www.ehumanista.ucsb.edu.

¹⁷ Internet, <https://benjamins.com/#catalog/books/ivitra/main>.

¹⁸ Internet, <http://www.ehumanista.ucsb.edu/eHumanista%20IVITRA/index.shtml>.

¹⁹ Internet, <http://hss.fullerton.edu/mll/journal/submissions/>.

²⁰ Internet, <https://ojs.uv.es/index.php/scripta/issue/archive>.

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

muitíssimos clássicos universais. O Mediterrâneo suporta, além disso, um peso histórico quicá excessivo, e exerce uma poderosa e decisiva influência – por vezes benéfica, outras nem tanto – na História da Humanidade.

Nesse contexto, tanto na Idade Média quanto na Modernidade, a Coroa de Aragão foi crucial, como uma das potências mediterrâneas criadoras do cânone cultural ocidental. Com o advenimento dos séculos XV e XVI, este *status quo* do Mediterrâneo e, mais concretamente, da Coroa de Aragão, foi ultrapassado, em boa medida porque, no outro lado do Atlântico, Colombo estabeleceu novos horizontes. Muitos dos ideais surgidos no ambiente mediterrâneo tornaram-se também atlânticos, e os atlantes que quase não conseguiam suportar o peso da civilização mediterrânea, agora, deveriam dar um novo significado aos maravilhosos conteúdos do Novo Mundo.

Muitos mares e terras por estudar, por aprender e entender tornam ainda mais premente a oferta de visões com e em perspectiva. Tudo isso para fazer honra ao subtítulo desta nova seção da *Revista Mirabilia: Mirabilia/Mediterranean and Transatlantic Approaches to the Culture of the Crown of Aragon*. Desejamos que ela seja um fórum para se poder analisar as interações entre os mundos mediterrâneo e atlântico durante este período de tão grandes transformações históricas e culturais.

Este primeiro volume monográfico de *Mirabilia/Mediterranean and Transatlantic Approaches to the Culture of the Crown of Aragon* [Mirabilia/MedTrans], está em sintonia com dois artigos de conteúdo linguístico, redigidos no seio do *Corpus Informatitzat del Català Antic (CICA)*, do *Metacorpus (Corpus Informatitzat Multilingüe de Textos Antics i Contemporanis – CIMTAC)* e, no seio deste, no *Corpus Informatitzat per a la Gramàtica del Català Antic (CIGCA)* (ambos desenvolvidos em ISIC-IVITRA).

O primeiro deles, de **Carles Segura-Llopes** (*L'evolució de la forma verbal cantara en català: un estudi de corpus*), analisa as formas do verbo *cantara* nos séculos XII e XVI. Seu objetivo é identificar seus valores iniciais, além de descrever o progressivo desdobramento das suas formas e determinar como e quando elas assumem as típicas funções sintáticas associadas ao imperfeito do subjuntivo

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

atualmente próprias do castelhano e, também, de grande parte das variedades valencianas do catalão.

Jordi Manuel Antolí Martínez (*De la percepció cognitiva a la percepció auditiva. L'evolució del verb entendre en català antic [segles XIII-XVI]*) se fixa no processo de mudança semântica do verbo *entendre* na Idade Média a partir de um núcleo semântico de percepção intelectual até se converter em um verbo de percepção auditiva.

No que diz respeito às contribuições da Cultura e da Literatura dos séculos medievais e modernos, convém destacar que estas são bem variadas e oferecem, com esta diversidade, um vívido panorama dos diversos focos de interesse que atualmente estão centrados em parte da investigação que seus autores levam a termo.

Assim, na referida seção inicial sobre a Idade Média, há o trabalho de **Agustí Campos Perales** (*La sentència arbitral de murs i valls del 1406. Estudi i edició*) que, como se infere pelo título, apresenta a edição de um texto jurídico do início do século XV sobre o urbanismo público na cidade de Valência, situando-o, inclusive, em seu contexto específico.

Por sua vez, **Tània Aragó Melià** (*L'evolució dels principals tòpics ausiasmarquians en relació amb l'evolució de les tres fases amoroses*) faz uma aproximação a um dos autores catalães mais conhecidos da Idade Média valenciana e da Coroa de Aragão: Ausiàs March (1397-1459). Oferece-nos uma prova de como aquele poeta entendia o amor e as complicações que este sentimento gerava.

Rubén Galera Hernández (*Francesc-Gilabert de Centelles i Queralt, primer comte d'Oliva, a les Corts de la Corona d'Aragó durant el segle XV*) se aproxima de um personagem chave para conhecer a política – e não somente ela – da Coroa de Aragão durante um século tão emblemático como o XV: o primeiro conde de Oliva (1408-1480), personagem que chegou a ter um papel destacado próximo ao monarca.

Joan Emili Roig Matoses realiza um estudo (*Alfons de Borja i Roderic de Borja segons la 'Crònica i dietari del capellà d'Alfons el Magnànim'*) em que comenta detalhadamente como Melcior Miralles deixou uma determinada imagem dos

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1* (2015/1)
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

Bórgia, família destinada a se tornar um elemento chave na política papal e que, contemporânea do autor, não mereceu dele maiores simpatias.

Se estas são contribuições estritamente medievais, por sua vez, a Idade Moderna é tratada em dois trabalhos de cariz semelhante, inclusive por fazerem aproximações a materiais até agora inéditos.

Vicent Josep Escartí (*Edició filològica i breu comentari de 'La vida de sanct Honofre', publicada a València a principis del segle XVI*) oferece a edição de um impresso valenciano dos primeiros anos dos Quinhentos que, sem dúvida, supõe-se ser o ápice de uma longa tradição de textos referentes à vida desse santo anacoreta.

Arantxa Llàcer Martorell (*Aproximació a les fonts del 'Dietari' de Jaume Ramon Vila [AHCB, ms. b-100]*) realiza um trabalho de heurística que se dedica a desmembrar as fontes que Vila, autor quase desconhecido do barroco catalão, se baseou, ao preparar um interessante diário, ainda inédito.

Como um bom exemplo da importância da Idade Média na configuração do Renascimento em Valência – e mesmo depois – **Alaitz Zalbidea Berenguer** (*Nicolau Primitiu i l'interés pel llegat cultural del Regne de València*) faz uma pesquisa muito interessante sobre um personagem chave no resgate da personalidade cultural valenciana, Nicolau Primitivo.

Isaac Donoso também analisa o influxo de gêneros e correntes medievais e renascentistas na Literatura posterior (*Crítica i Estètica del 'Moro-moro': Al-àndalus i el teatre filipí. De moros i cristians*), além do papel das festas de mouros e cristãos e dos gêneros dramáticos que deram lugar à configuração e desenvolvimento do *mouro-filipino*.²¹

²¹ Vegeu l'article "Salvando la literatura filipina en español" (de Rubén Esquitino) de *El País* (5/11/2015), (http://cultura.elpais.com/cultura/2015/05/11/babelia/1431358601_243060.html) per a la importància de la Corona d'Aragó i València en concret en aquesta literatura filipina. Vegeu també els treballs de Donoso "El Renacimiento europeo en la formación de la literatura clásica de Filipinas" (*eHumanista* 19 [2011]: 407-425) i "Viajeros y aventureros andalusíes en Asia oriental" (*eHumanista/IVITRA* 4 [2013]: 257-265), i també la seua traducció (amb Jeannifer Zabala Priel) *Tirante el Blanco. Ang Maputing Kalahyero* (Quezon City: CentralBooks, 2010), realitzada al si de l'ISIC-IVITRA.

Antonio CORTIJO, Vicent J. ESCARTÍ & Vicent MARTINES (orgs.). *Mirabilia / MedTrans 1 (2015/1)*
New Approaches in the Research on the Crown of Aragon
Nous aspectes en la investigació sobre la Corona d'Aragó
Novos aspectos nas investigações sobre a Coroa de Aragão

Jan-Jun 2015/ISSN 1676-5818

Finalmente, e uma vez mais entrelaçando distintas épocas para análise, **Carlile Lanzieri Júnior** (*Sob os olhos dos homens de pedra: a importância do método na educação medieval a partir dos escritos de João de Salisbury*) reivindica o valor da pedagogia medieval para a educação contemporânea a partir de um estudo da metodologia de ensino de João de Salisbury (c. 1115-1180).

As contribuições referentes ao mundo medieval e moderno oferecem um amplo espectro que vai desde a edição de textos à interpretação de aspectos concretos sobre um autor ou a pesquisa de arquivo nascida do desejo de conhecer mais sobre um determinado documento, um manuscrito, uma obra, um autor ou um personagem de relevo na cultura daquele determinado período ainda necessário caso desejemos entender como a cultura da Coroa de Aragão passou de seu esplendor político e cultural do século XV a uma situação particular de, digamos, marginalidade política na monarquia hispânica nos séculos XVI e XVII, sem que isso, obrigatoriamente, significasse uma decadência cultural tão acentuada como durante décadas tentaram defender.